

Vedrørende Klimakur 2020 - tilsvar fra NORSKOG.

Klimakur 2020 understreker den sentrale rollen skog kan og bør spille i kampen mot klimaendringer, og for å skape et samfunn basert på fornybar ressursbruk. Skogens delaktighet i dette arbeidet forutsetter imidlertid riktige strategiske valg fra regjeringens side.

NORSKOG vil innledningsvis advare mot å bruke prosesser som denne til å skape en oppfatning av handlekraft, dersom det ikke finnes reell politisk vilje til å ta løsningene til anvendelse. Det er stadig kortere intervaller mellom hver utredning som generelt konkluderer i samme retning. Like ofte blir vi vitne til at intensjonene ikke er forankret politisk i berørte departementer, med den konsekvens at målsettingene pulveriseres av tilstøtende embetsverk.

Dette forholdet er en kultur som normalt følger av manglende strategisk styring. Skognæringen i Norge har spesielt vært gjenstand for dette. Mens land det er naturlig å sammenlignes med bruker skogen aktivt og bærekraftig, hogges det her til lands under halvparten av drivverdig tilvekst. Norsk skogbruk har høy miljøstandard og gir grunnlag for en rekke økonomisk viktige verdikjeder og regional sysselsetting. Til tross for dette bærer næringen nå symptomer på forvitring, like fra manglende rekruttering til økende innsats for å holde avvirkingen oppe fra tømmeraktørens side. NORSKOG minner om at tømmermarkedet er internasjonalt og ubeskyttet. Hvis staten nå ikke viser vilje til å utforme rammebetingelser som gjør oss konkurransedyktige, vil vi ikke ha mulighet til å endre situasjonen. Det er i neste omgang et alvorlig miljøetisk dilemma for oljenasjonen Norge.

NORSKOG vil i denne høringsuttalelsen underbygge følgende påstander:

1. Deler av virkemiddelbruken i skogbruket er tilpasset andre mål enn optimal produksjon og reduserer dermed klimanytten.
2. Dagens modell for beskatning hindrer aktivt bruk av skogressursene
3. Kalkulasjonsmetodene synliggjør i liten grad den reelle klimanytten ved bruk av skog
4. Planteaktiviteten er sentral for å legge til rette for økt bruk av fornybar biomasse
5. Tilretteleggingen av et solid og aktivt skogbruk i fremtiden skjer i dag

Virkemiddelbruken i skogbruket er tilpasset andre mål enn optimal produksjon og reduserer dermed klimanytten.

En utvikling mot et fornybart samfunn er tvingende nødvendig, og det haster. Utviklingstakten i forhold til anvendelsen av skogressursene er imidlertid urovekkende for Norges del. I Klimakur 2020 betegnes 10 mill m³ som et lavscenario, mens den reelle avvirkingen i 2009 var helt nede i 6,8mill m³. Regjeringen har tydelig signalisert gjennom bl.a. Stortingsmelding 39 at skogpolitiske virkemidler må styrkes for å øke aktivitetsnivået i skog og øke CO₂-opptak. Dette inkluderer bærekraftig skogbruk, bruk av foredlede planter, økt planteaktivitet, bioenergi og økt bruk av tre til substitusjon av klimabelastende materialer.

Klimakur 2020 befester disse synspunktene, og viser tydelig gjennom sine kalkyler at tiltakene er samfunnsøkonomisk svært rimelige.

NORSKOG minner om at verdiskapingskjedene med trevirke som råstoff skaper en proveny som synes undervurdert i virkemiddelapparatet. Som et eksempel utgjør førstehåndsverdien av årlig hogst i Hedmark rundt regnet 750 millioner kroner. Generelt øker verdien av dette 12 ganger før sluttproduktet når kunden. Verdiskapingen gjennom videreføringen skjer ofte i distriktene, og gjør den trebaserte sektoren viktig både regionalt og nasjonalt. NORSKOG kan ikke se tilsvarende eksempler på landbaserte råstoffer i distriktene som har tilsvarende økonomisk potensial. I dette kan vi også nevne provenyskapende virksomhet i mange ledd av verdikjeden, og ikke minst en betydelig regional sysselsetting med tilhørende skattegrunnlag. Når også klimanytten av virksomheten er tungt dokumentert, er det på høy tid å vente en ansvarlig utforming av virkemiddelbruken.

Deler av virkemidlene er svært målrettet og effektive. Skogfond sikrer samfunnsviktige investeringer som ellers lett ville blitt nedprioritert. Mye tyder imidlertid på at virkemidlene samlet sett er for svake. Vi evner ikke å holde avvirkingen på samme høye nivå som andre land, til tross for at vi opererer i samme internasjonale tømmermarked, og forholdene for øvrig er relativt like.

Skatteomleggingen fra 2006 er i en særstilling når det gjelder påstanden i overskriften. At Regjeringen i forlengelsen av dette ikke bidrar til tilpasningsmuligheter for enkeltpersonforetakene, til tross for forpliktelsene om nettopp dette nedfelt i Regjeringsplattformen, er uforståelig. Spesielt av en regjering som forsvarer konsesjonslovens bestemmelser om personlig eierskap, og på denne måten skyver landbruksnæringen inn i et skattemessig uføre. I siste instans gir dette liten motivasjon for hogst og redusert proveny fra verdikjeden.

Beregninger som ble gjort av skogforskningen i forbindelse med utarbeidelsen av strategier for økt avvirking i 2006 viser at skatteomleggingen ga en redusert avvirking på 0,4 millioner kubikkmeter årlig. NORSKOG etterlyser i det store og hele en oppfølging av den massive innsatsen som ble lagt ned i dette arbeidet både fra privat og offentlig hold. Slik vi ser det, skorter det i liten grad på kunnskap, men derimot på gjennomføringsevne og vilje til målrettet samhandling mellom departementene. Dette problemet lar seg verken løse eller dekke over ved å utarbeide de samme konklusjonene på nytt. Uten politisk enighet, og politisk styringsevne i embetsverket i de ulike fagdepartementene, er en ny prosess uten verdi.

En av konklusjonene fra forarbeidet til strategiene fra 2006 var at eiendomsstrukturen måtte endres hvis avvirkingen skal økes. Av landets 125.000 eiendommer er bare 250 på 10.000 dekar eller mer. Sammenhengen mellom eiendomsstruktur og avvirkningsnivå er grundig utredet, og vi går ikke lenger i å beskrive forholdet her. NORSKOG vil derimot poengtere hvordan myndighetene med Finansdepartementet i spissen forsterket problemet ved å innføre gevinstbeskatning på salg av eiendom ut av familien. I en slik virkelighet er behovet for en strategisk opprydding i beslutningsstrukturen mer påkrevet enn å finne ytterligere dokumentasjon på åpenbare mangler i næringen.

Dagens modell for beskatning hindrer aktivt bruk av skogressursene

Slik situasjonen er i dag innebærer mange klimatiltak en merkostnad for skogeier. Investeringer man gjør i skogen gir avkastning på svært lang sikt. De fleste investeringer har

en tidshorisont på 50 til 100 år. Prisreguleringsregimet gjør samtidig at investeringer ikke øker eiendomsverdien ved salg. I tillegg er det i mange klimarelaterte sammenhenger ikke samsvar mellom hva som er lønnsomt for skogeiere og hva som er lønnsomt for samfunnet. Skogeiere må derfor motiveres økonomisk for å levere karbontjenester, siden investeringene ikke kan forsvares personøkonomisk. Klimakur 2020 trekker frem skatt som et av de mest sentrale virkemidlene i forhold til dette, noe NORSKOG støtter, og vil understreke som en av de viktigste forutsetningene for måloppnåelse.

Gjennom kombinasjonen av den tidligere omleggingen fra kapitalbeskatning til personlig løpende beskatning for skogeiere, og krav til å drive som enkeltpersonforetak, er det langt fra optimalt tilrettelagt for å motivere skogeiere til å aktivt drive skogen. For den gjennomsnittlige skogeier som har sin hovedinntekt fra annet arbeid, medfører dagens ordning at nettoinntekt fra hogst trekkes for opp til nesten 50% skatt. Klimakur 2020 foreslår gjeninnføring av 28 prosent skatt på næringsinntekt fra skog, eller et bunnfradrag. Utredninger gjort av skogforskningen (2006) viser med all tydelighet hvordan skattesystemet slik det er nå hindrer det aktivitetsnivået vi bør ha. Svenskene ligger til sammenligning på en prosentvis anvendelsesgrad av skogens tilvekst på godt over det dobbelte av Norge. Til opplysning ligger skatteprosenten blant den jevne svenske skogeier på kapitalskattnivå på skogsinntektene.

Kalkulasjonsmetodene synliggjør i liten grad den reelle klimanytten ved bruk av skog

Mens Klimakur 2020 har lyktes godt med å beskrive potensielle tiltak innenfor skog og klima, synliggjøres det på en utilstrekkelig måte hvor stor den potensielle gevinsten av tiltakene kan være. Dette gjelder spesielt substitusjonseffekten, ved at reduksjon i utslipp blir godskrevet andre sektorer enn skogsektoren. Det samme gjelder ved eksport av virke, noe som kan lede til beslutninger som er i klimaets disfavør. Eksempelvis har norsk flis større klimaeffekt som erstatning for kull i kullkraftverk enn i norske fyrkjeler. All den tid vi ikke har tilstrekkelig overføringskapasitet for elektrisitet, kan den elektrisiteten som frigjøres av økt bio-varme-produksjon bare føre til enda lavere strømpriser. Det minnes om at lave strømpriser er årsaken til lav investeringsvilje i alternativ grønn energiproduksjon her til lands. Et av de viktigste klimatiltakene vi kan gjøre er å elektrifisere og effektivisere eksportkanalene for norsk trevirke til markeder utenfor landet. Dette vil samtidig ivareta en rekke andre interesser for landet, og sikre et entreprenørapparat for uttak av bioenergi fra norske skoger. Når situasjonen i strømmarkedet endres med økt overføringskapasitet, har også Norge et forsyningsapparat for nasjonale bioenergi prosjekter. Denne utviklingen hemmes imidlertid av at eksport av energivirke i helhet godskrives kjøperlandet. Etter vårt syn bør derfor «karbonkreditten» generelt deles mellom kjøper og selger. Ellers vil det oppstå kunstige markedsmekanismer tilpasset regnskapsmessige forhold, som i realiteten er klimaskadelige.

NORSKOG finner det sterkt kritikkverdig at utslipp fra prosessering og utvinning av olje blir utelatt når substitusjonseffekt av bioenergi vurderes mot fyringsolje. Man bør gjøre helhetlige regnestykker som inkluderer produksjonsutslipp for samtlige energiformer, også for bioenergi.

Når man skal skape et helhetsbilde av klimagevinster ved bruk av bioenergi vurdert opp mot statusendring i skogens karbonlager, er det viktig at energi ikke går unødig til spille. Eksempelvis viser regnestykkene for biokull at energi i form av syngass og bioolje ikke bokføres selv om det kan nyttes på andre områder. I tillegg er det NORSKOGs oppfatning at

beregningene på bruk av ved og bioenergi samsvarer dårlig med de energikostnader som bioenergibransjen selv opererer med. I byggsektoren kommer konvertering fra oljekjele til pelletskjele spesielt dårlig ut da det lagt til grunn at hele kjeleenheten byttes. I praksis vil det holde å bytte brennerhode, innmatersystem og brensellager, noe som reduserer investeringskostnadene betraktelig.

Det må også nevnes at gevinstene som blir synliggjort for materialvalg (trebruk) i skogkapittelet ikke blir vurdert som et mulig tiltak i byggsektoren. Avvirkning av skurtømmer i skogkapittelet fremkommer som redusert opptak, mens mulige klimagevinster ved dette tiltaket blir ignorert i analysen for byggsektoren. Dette blir grunnleggende feil, når vi ser at tre kan substituere langt mer forurensende materialer og energikilder.

NORSKOG forstår det slik at det brukes en økonomisk tilnærming med diskontering av fremtidig klimanytte av ulike tiltak, til en nåverdi. Hvis dette er riktig oppfattet er verktøyet som er brukt slik vi ser det helt uegnet for oppgaven. En økonomisk tilnærming til verdier som ikke lar seg måle, og som vanskelig kan hevdes å ha en forrentning, blir som å diskontere eller prolongere smerte i helsesektoren. En smerte om ti år føles verken mer eller mindre enn i morgen, når den tid kommer. For skogbrukets del er en slik bruk av verktøyet skreddersydd for konkurrerende alternativer. Selv fossile alternativer kan med tilstrekkelig kreativ metodikk få mer kredit enn fornybare energikilder. Dette bør forhåpentligvis stride mot normal virkelighetsforståelse blant flere enn oss.

Økt planteaktivitet er kritisk for å legge til rette for økt bruk av fornybar biomasse

Betydelige arealer på norske skogeiendommer plantes ikke optimalt. Det plantes generelt for få planter pr dekar. Noen områder er verken tilrettelagt for naturlig foryngelse, eller tilplantet etter hogst. I tillegg finnes det tilgjengelige arealer uten skog, hvor ny skog kan plantes. Den gjennomsnittlige mengden av CO₂ som lagres på et areal øker sterkt med utgangstettheten av planter, og det er mulig å binde mye mer CO₂ i skogen enn hva som nå er bundet i gammel skog. Dette ved å drive et intensivt skogbruk med høy planteaktivitet, jamfør forskning fra Skog og landskap. NORSKOG samstemmer i at planteaktiviteten bør økes på store arealer, og at dette er et godt klimatiltak og viktig utgangspunkt for fremtidig aktivt skogbruk. I tillegg til planting er også forbedret satsning på skogplanteforedling gjennom økt tildeling av midler nødvendig for å øke skogbrukets karbonbinding i fremtiden. Det er i denne sammenheng også grunn til å poengtere at gjødsling av skog kanskje er det billigste klimatiltaket man kan gjøre, og dette er i tillegg et tiltak som gir god effekt på kort sikt.

Når det gjelder tilplanting av arealer som er egnet for skogproduksjon er dette et svært viktig tiltak. Dette er her til lands spesielt egnet langs kyststripen på Vestlandet. Når Miljøverndepartementet gjennom naturmangfoldloven begrenser, eller i verste fall forbyr bruken av egnet plantemateriale, bør den klimamessige konsekvensen vurderes nøye. Vi snakker her om arealer som stedvis kan binde karbonet fra to liter bensin pr kvadratmeter årlig. NORSKOG finner det derfor miljøfaglig betenkelig at subjektive estetiske verdier veier tyngre i miljøets fagdepartement enn den klimakampen som opptar en samlet verden. Det minnes om at den totale artssammensetningen, for ikke å nevne hele økosystemer, nødvendigvis vil endres dramatisk som følge av klimaendringer. Dette selv om den optimistiske målsettingen på 2 grader C blir innfridd. NORSKOG oppfordrer derfor departementet til en viss realitetsorientering når ulike tiltak utformes. En fornuftig tilnærming til dette bør være å konsentrere hovedinnsatsen mot de største utfordringene. Beskyttelse av

enkeltarter er naturligvis viktig, men hvis dette arbeidet bidrar til å utvide rødlisten eksponentielt, begår departementet en like faglig som strategisk feil.

Tilretteleggingen av et solid og aktivt skogbruk i fremtiden skjer i dag

Skogen som nå står hogstklar, har bundet CO₂ i generasjoner. Den står rede til å bidra med biomasse til bioenergi og miljøvennlig trevirke, og alderssammensetningen gjør at opptaket av CO₂ har nådd toppen og er avtakende. Skogen kan erstatte fossile energikilder og mer energikrevende byggematerialer som for eksempel stål og betong, med betydelig klimagevinst. Spesielt på langt sikt vil en yngre, tettere og klimatilpasset skog ha enorm betydning for klima. Tiltak innenfor skogsektoren fremstår som tunge, men er samfunnsøkonomisk gunstige og kan gi store positive effekter på flere andre sektorer.

Å diskutere import av energi og mobile gasskraftverk, samtidig som store arealer av skogen står urørt er svært spesielt. Med tanke på at store mengder skog i u-land skal bevares, og etterspørselen etter bioenergi i EU øker, bør man også fokusere på eksport av biomasse som en tydelig mulighet for Norge. Pellets kan eksempelvis erstatte deler av kullet i kullkraftverk, og slik redusere bruken av en av de mest forurensende energikildene vi har. Det må satses på veier, baner og infrastruktur for å bygge opp under dette, samt utvikling av sluttbrukermarkedet. Klimakur 2020 slår fast at det er nødvendig med investeringer over statsbudsjettet for å bedre infrastrukturen, jernbane, vei, kai, for å frakte tømmer og energiråstoff. Det har dessverre ikke blitt vurdert hvordan norsk kraftforbruk kan erstatte utenlands forurensende produksjon. Man må kunne evne å se utenfor Norges grenser og tenke globalt i forhold til fornybar energi og klima, spesielt når biomasseressursene kan gjøre stor klimanytte også utenfor Norge. NORSKOG mener det er avgjørende at infrastruktur planlegges helhetlig og på tvers av ulike fagdirektorat, slik at det kan utvikles miljø- og kostnadseffektive transportårer like fra skogen til et fjerntliggende marked. Dette innebærer i praksis at vektbegrensningene på vogntog utvides langs veier som er egnet, og at jernbaneterminaler etableres sentralt i veisystemer for å skape tilfang av gods fra et størst mulig område. Jernbane må forbindes til kaianlegg, slik at transport kan foregå effektivt til fjerntliggende avtakere. På denne måten kan norske skogressurser settes i optimalt klimaarbeid.

Dagens CO₂-opptak av skogen er gratiskvoter for storsamfunnet, og kan være en sovepute for viktige klimatiltak i sektoren. Redusert avvirking vil resultere i lavere opptak av klimagasser grunnet skogens alderssammensetning, mindre tilgang til biomasse til energi og byggemateriale, i tillegg til å gi en mindre produktiv skog på sikt. I stedet for å tidlig legge til rette for økt fremtidig bruk av skogressurser, utsettes på denne måten viktige tiltak, noe som hindrer fremtidsrettet næringsutvikling basert på fornybare ressurser. Høsting av fornybare ressurser bør stimuleres, ikke bremses.

Med hilsen NORSKOG

Sign

Benthe Løvenskiold Kveseth
(Styreleder)